

TÜRK CUMHURİYETLERİNDE SAĞLIK PROFİLİ

Prof. Dr. Mustafa Paç

Türkiye Yüksek İhtisas Hastanesi

Mart 2008

AZERBAJCAN ÜLKE PROFİLİ

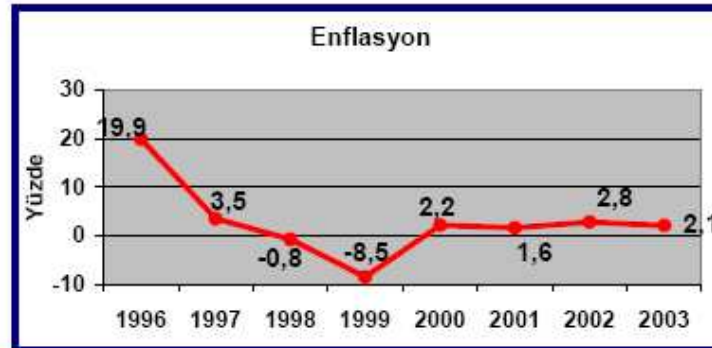
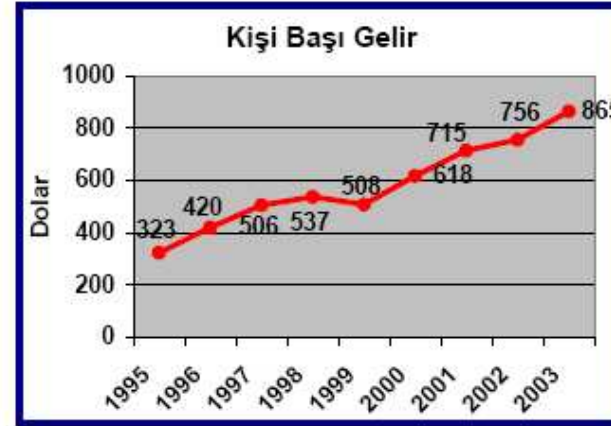
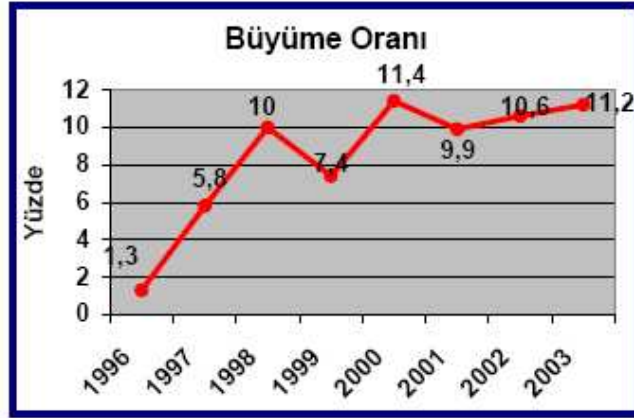
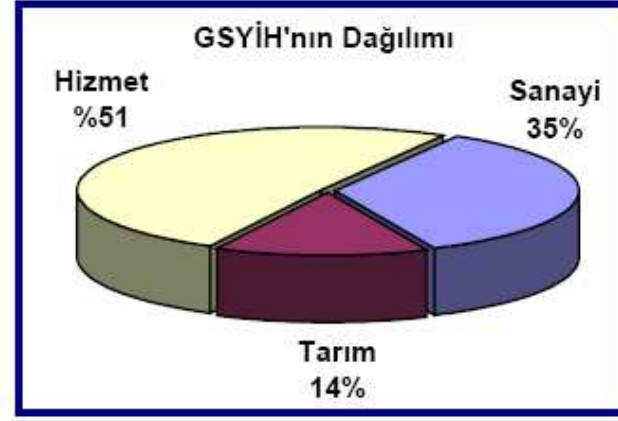
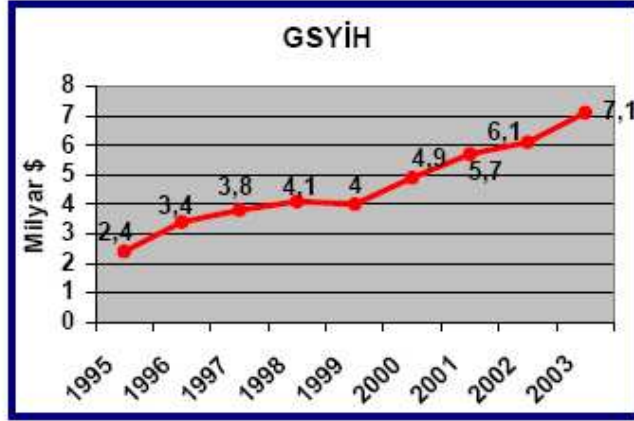

Genel Bilgiler (2003)

Resmi Adı	: Azerbaycan Cumhuriyeti
Yönetim Biçimi	: Cumhuriyet
Resmi Dili	: Azerbaycan Türkçesi
Başkenti	: Bakü
Yüzölçümü	: 86.600 km ²
Nüfusu	: 8,1 milyon
Para Birimi	: Manat
Para Birimi Paritesi	: 1 USD =4.700 Manat
Dış Borç	: 1.2 Milyar Dolar
İş Gücü	: 3,7 Milyon
İşsizlik Oranı	: % 3
Üyesi Olduğu Uluslararası İktisadi Kuruluşlar	: KEİ, BDT, AYKB, AEK, EİT, FAO, Dünya Bankası, İKB, IFC, ILO, IMF, BM, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, WHO, DTÖ(Başvuru)

Temel Ekonomik Göstergeler

Yıl	GSYİH (Milyar \$)	Kişi Başına Gelir (Dolar)	Büyüme Oranı (%)	Enlasyon Oranı (%)	İhracat (Milyon \$)	İthalat (Milyon \$)
1995	2,4	323	-11,8	411,8	637	668
1996	3,4	420	1,3	19,9	631	961
1997	3,9	506	5,8	3,7	781	794
1998	4,1	537	10,0	- 0,8	606	1.077
1999	4,0	508	7,4	- 8,5	929	1.036
2000	4,9	618	11,4	2,2	1.744	1.172
2001	5,7	715	9,9	1,6	2.314	1.431
2002	6,1	756	10,6	2,8	2.167	1.665
2003	7,1	865	11,2	2,1	2.592	2.626

AZERBAIJAN

Veriler	Değer (yıl)
Doğumdan itibaren yaşam süresi- erkek (yıl)	64 (2005)
Doğumdan itibaren yaşam süresi- kadın (yıl)	67 (2005)
Doğumdan itibaren sağlıklı yaşam süresi-erkek (yıl)	56 (2002)
Doğumdan itibaren sağlıklı yaşam süresi-kadın (yıl)	59 (2002)
Yetişkin ölüm oranı (15-60 Yaş arası) (binde)- erkek	187 (2005)
Yetişkin ölüm oranı (15-60 Yaş arası) (binde)- kadın	121 (2005)
Çocuk Ölüm Oranı (5 yaş altı ölüm oranı olasılığı) (binde)	89 (2005)
Toplam sağlık harcamasının GSYİH'ya oranı %	3,6 (2004)
Uluslararası dolar bazında kişi başına sağlık harcaması	138 (2004)
Toplam Nüfus	8.411.000 (2005)
Kişi Başına Düşen Brüt Milli Gelir	4.890 (2005)

TÜRKMENİSTAN ÜLKE PROFİLİ

Genel Bilgiler

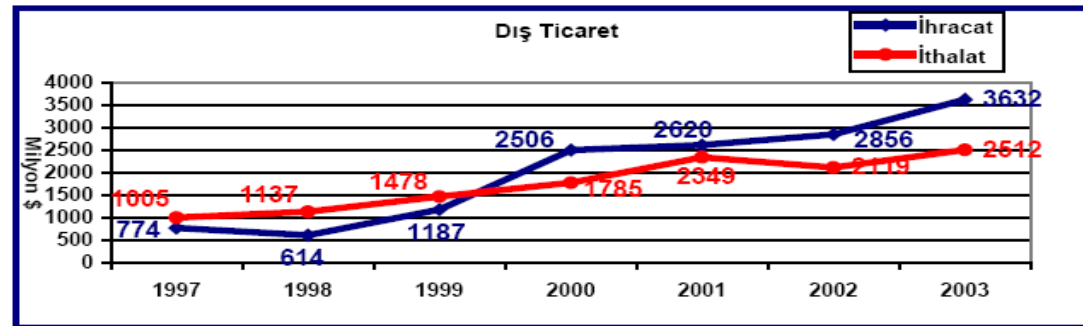
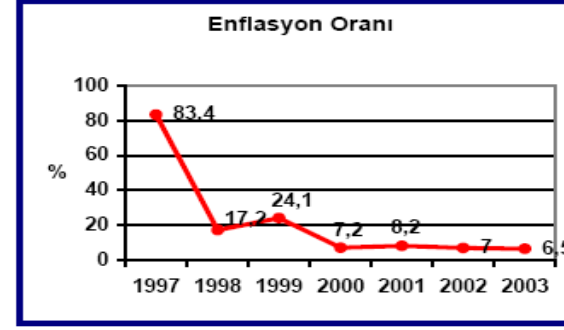
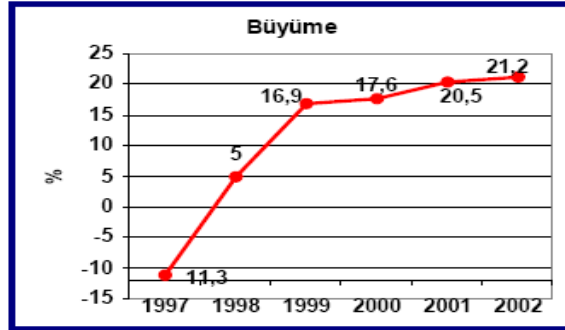
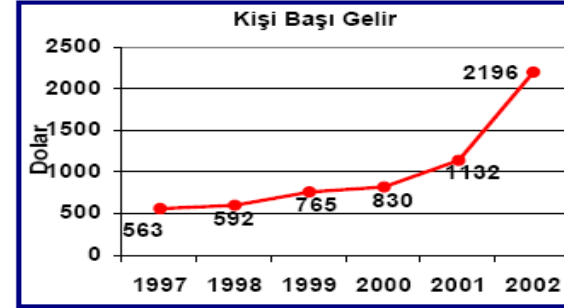
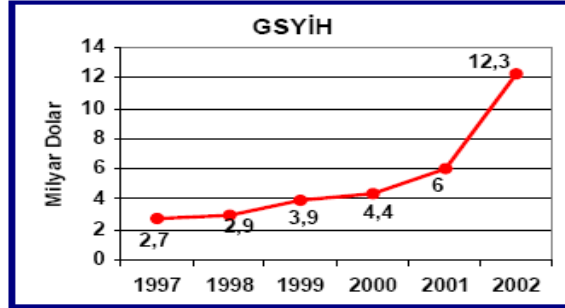
Resmi Adı	: Türkmenistan
Yönetim Biçimi	: Cumhuriyet (Başkanlık Sistemi)
Resmi Dili	: Türkmençe
Başkenti	: Aşkabat
Yüzölçümü	: 488.000 km²
Nüfusu	: 4,7 milyon
Para Birimi	: Manat
Para Birimi Paritesi (07 Haziran 2004)	: 1 ABD Doları= 5.200 Manat (Resmi Kur) 1 ABD Doları=21.500 Manat (Serbest Piyasa)
Dış Borç	: 2,5 Milyar ABD Doları
Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar	: CIS, EBRD, ECO, IBRD, IFC, ILO, IMF, ISO

Temel Ekonomik Göstergeler

<i>Yıl</i>	<i>GSYİH</i> <i>(Milyar USD-</i> <i>Cari fiyatlar)</i>	<i>Kişi Başına</i> <i>Gelir (USD)</i>	<i>Büyüme Oranı</i> <i>(%)</i>	<i>Enflasyon</i> <i>Oranı (%)</i>	<i>İhracat</i> <i>(Milyon USD)</i>	<i>İthalat</i> <i>(Milyon USD)</i>
1997	2,7	563	-11,3	83,4	774	1.005
1998	2,9	592	5,0	17,2	614	1.137
1999	3,9	765	16,9	24,1	1.187	1.478
2000	4,4	830	17,6	7,2	2.506	1.785
2001	6,0	1.132	20,5	8,2	2.620	2.349
2002 *	12,3	2.196	21,2	7,0	2.856	2.119
2003*	-	-	-	6,5	3,632	2,512

(*) Tahmini (Kaynak: Economic Intelligence Unit , Ekim, 2004)

Temel Ekonomik Gösterge Grafikleri

TÜRKMENİSTAN

Veriler	Değer (yıl)
Doğumdan itibaren yaşam süresi- erkek (yıl)	57 (2005)
Doğumdan itibaren yaşam süresi- kadın (yıl)	65 (2005)
Doğumdan itibaren sağlıklı yaşam süresi-erkek (yıl)	52 (2002)
Doğumdan itibaren sağlıklı yaşam süresi-kadın (yıl)	57 (2002)
Yetişkin ölüm oranı (15-60 Yaş arası) (binde)- erkek	321 (2005)
Yetişkin ölüm oranı (15-60 Yaş arası) (binde)- kadın	164 (2005)
Çocuk Ölüm Oranı (5 yaş altı ölüm oranı olasılığı) (binde)	104 (2005)
Toplam sağlık harcamasının GSYİH'ya oranı %	4,8 (2004)
Uluslararası dolar bazında kişi başına sağlık harcaması	245 (2004)
Toplam Nüfus	4.833.000 (2005)
Kişi Başına Düşen Brüt Milli Gelir	5.947 (2005)

TACİKİSTAN ÜLKE PROFİLİ

Genel Bilgiler

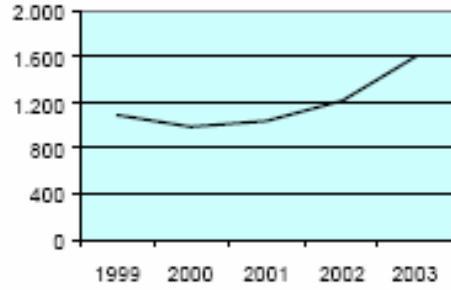
Resmi Adı	: Tacikistan Cumhuriyeti
Yönetim Biçimi	: Cumhuriyet
Resmi Dili	: Tacikçe
Başkenti	: Duşanbe
Yüzölçümü	: 143.100 km ²
Nüfusu (Temmuz 2003)	: 6.860.000 (<i>Tacik %80, Özbek %15, Rus %1, Diğer %4</i>)
Para Birimi	: Somoni
Para Birimi Paritesi	: 1 USD = 3,02 Somoni (Kasım 2004 itibariyle)
Toplam Dış Borç (2002)	: 1,153 milyar ABD doları
İstihdam (2001)	: 1,8 milyon kişi
İşsizlik Oranı (2001)	: % 2,4
Enflasyon (TÜFE-2003)	: % 16,4
Cari İşlemler Dengesi (2003)	: - 21 milyon ABD doları
Dış Ticaret Dengesi (2003)	: - 300 milyon ABD doları
Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar	: CCC, CIS, EAPC, EBRD, ECE, ECO, ESCAP, FAO, IBRD, ICAO, ICRM, IDA, IFAD, IFC, IFRCS, ILO, IMF, Intelsat, IOC, IOM, ITU, OIC, OPCW, OSCE, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UPU, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WTO (gözlemci).

B) Temel Ekonomik Göstergeler

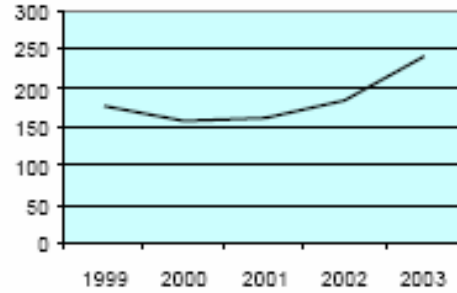
Yıl	GSYİH (Milyon \$)	Kişi Başına Gelir (Dolar)	Büyüme Oranı (%)	Enflasyon Oranı (%)	İhracat (Milyon \$)	İthalat (Milyon \$)
1999	1.086	177	3,7	30,1	666	693
2000	993	159	8,3	32,9	788	834
2001	1.041	163	10,2	38,6	652	773
2002	1.207	185	9,1	12,2	699	823
2003	1.586	239	10,2	16,4	906	1.206

*Kaynak: Uluslararası Para Fonu (IMF), "World Economic Outlook Database, Eylül 2004; EIU"
(Not: GSYİH ve KB Gelir, IMF verileri temel alınarak ABD doları cinsinden hesaplanmıştır.)*

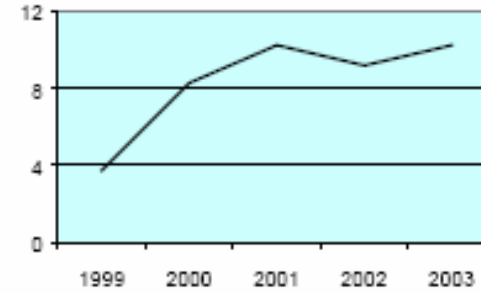
GSYİH
(Milyon Dolar)

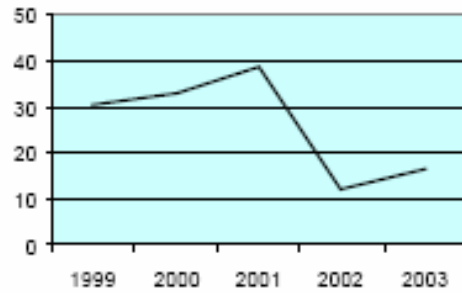
Kişi Başına Gelir
(Dolar)

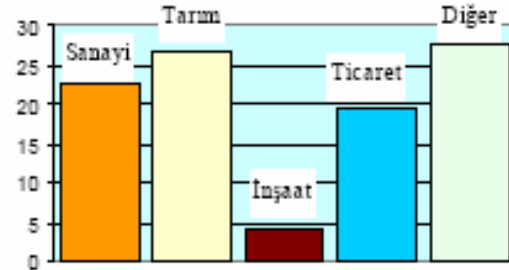
Büyüme Oranı (%)

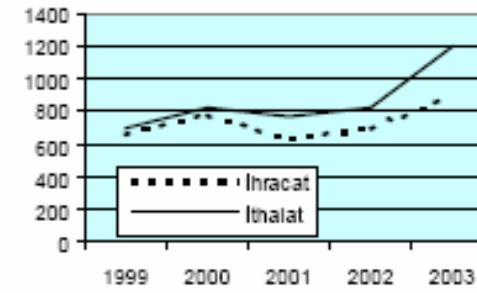
Enflasyon Oranı (%)

GSYİH'nin Sektörel Dağılımı (% 2001)

Dış Ticaret
(Milyon Dolar)

TACİKİSTAN

Veriler	Değer (yıl)
Doğumdan itibaren yaşam süresi- erkek (yıl)	64 (2005)
Doğumdan itibaren yaşam süresi- kadın (yıl)	66 (2005)
Doğumdan itibaren sağlıklı yaşam süresi-erkek (yıl)	53 (2002)
Doğumdan itibaren sağlıklı yaşam süresi-kadın (yıl)	56 (2002)
Yetişkin ölüm oranı (15-60 Yaş arası) (binde)- erkek	192 (2005)
Yetişkin ölüm oranı (15-60 Yaş arası) (binde)- kadın	167 (2005)
Çocuk Ölüm Oranı (5 yaş altı ölüm oranı olasılığı) (binde)	71 (2005)
Toplam sağlık harcamasının GSYİH'ya oranı %	4,4 (2004)
Uluslararası dolar bazında kişi başına sağlık harcaması	54 (2004)
Toplam Nüfus	6.507.000 (2005)
Kişi Başına Düşen Brüt Milli Gelir	1.260 (2005)

ÖZBEKİSTAN ÜLKE PROFİLİ

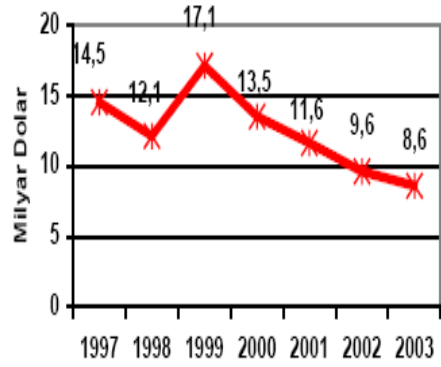
Genel Bilgiler

Resmi Adı	: Özbekistan Cumhuriyeti
Yönetim Biçimi	: Cumhuriyet
Resmi Dili	: Özbekçe
Başkenti	: Taşkent
Yüzölçümü	: 447.400 km ²
Nüfusu	: 25,7 Milyon kişi
Para Birimi	: Sum
Para Birimi Paritesi (24 Mart 2003)	: 1 USD = 964 Sum
Dış Borç	: 3,1 Milyar ABD Doları
İş Gücü	: 11,9 Milyon kişi
İşsizlik Oranı	: 5
Enflasyon	: 26,6
Cari İşlemler Dengesi	: 144 Milyon ABD Doları
Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar	: CIS, EBRD, ECO, IAEA, IBRD, ICAO, ILO, IMF, Intelsat, Interpol, ISO, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, WHO, WTO (Başvuru)

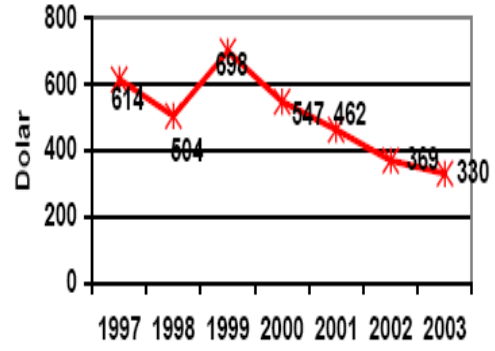
Temel Ekonomik Göstergeler

Yıl	GSYİH (Milyar \$)	Kişi Başına Gelir (\$)	Reel Büyüme Oranı (%)	Enflasyon Oranı (%)	İhracat (Milyar \$)	İthalat (Milyar \$)
1997	14,5	614	2,5	27	3,7	3,8
1998	12,1	504	4,4	25	2,9	2,7
1999	17,1	698	4,1	26	2,8	2,6
2000	13,5	547	4,0	28	2,9	2,4
2001	11,6	462	4,5	27	2,8	2,5
2002	9,6	369	3,2	47.5	2,5	2,1
2003	8,6	330	3,0	44.3	2,7	2,3

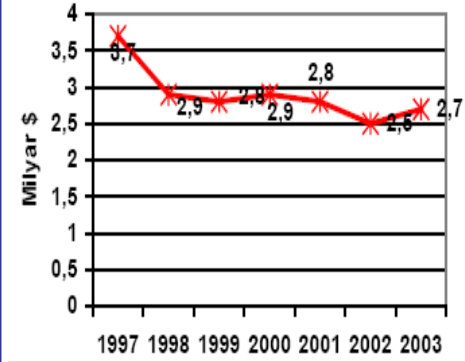
GSYİH

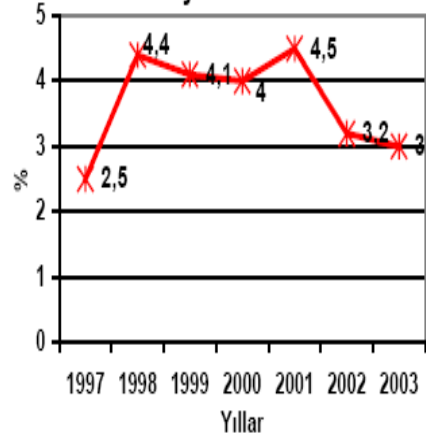
Kişi Başına Milli Gelir

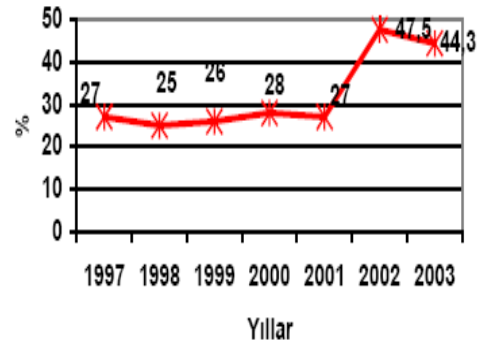
İhracat

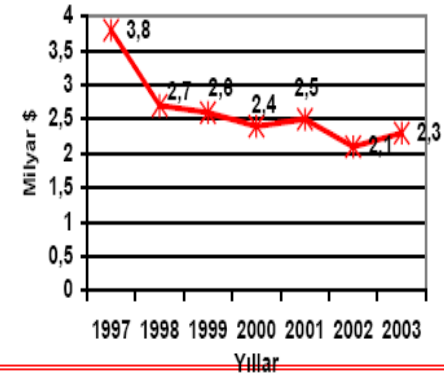
Büyüme Oranı

Enflasyon Oranı

İthalat

ÖZBEKİSTAN

Veriler	Değer (yıl)
Doğumdan itibaren yaşam süresi- erkek (yıl)	63 (2005)
Doğumdan itibaren yaşam süresi- kadın (yıl)	69 (2005)
Doğumdan itibaren sağlıklı yaşam süresi-erkek (yıl)	58 (2002)
Doğumdan itibaren sağlıklı yaşam süresi-kadın (yıl)	61 (2002)
Yetişkin ölüm oranı (15-60 Yaş arası) (binde)- erkek	236 (2005)
Yetişkin ölüm oranı (15-60 Yaş arası) (binde)- kadın	143 (2005)
Çocuk Ölüm Oranı (5 yaş altı ölüm oranı olasılığı) (binde)	68 (2005)
Toplam sağlık harcamasının GSYİH'ya oranı %	5,1 (2004)
Uluslararası dolar bazında kişi başına sağlık harcaması	160 (2004)
Toplam Nüfus	26.593.000 (2005)
Kişi Başına Düşen Brüt Milli Gelir	2.020 (2005)

KIRGIZİSTAN ÜLKE PROFİLİ

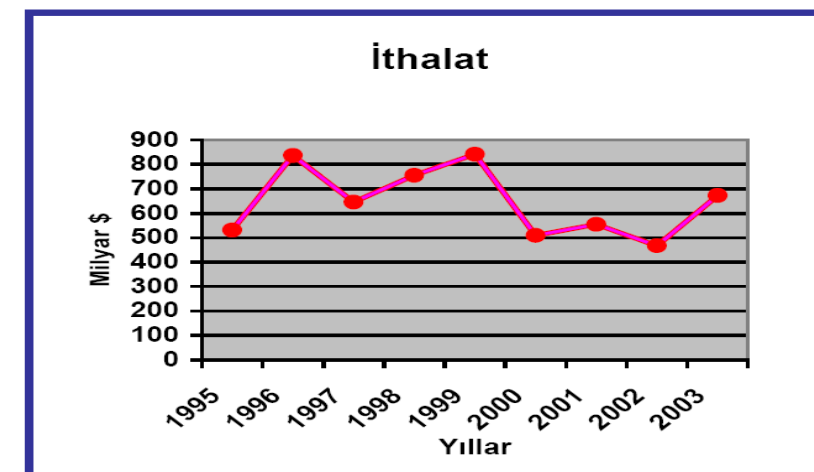
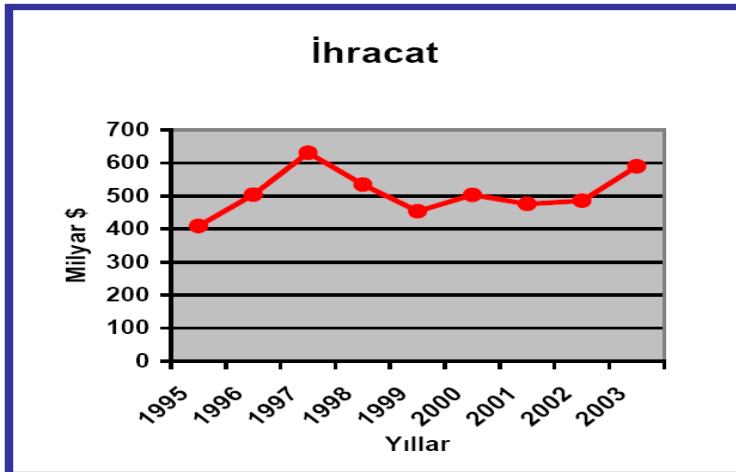
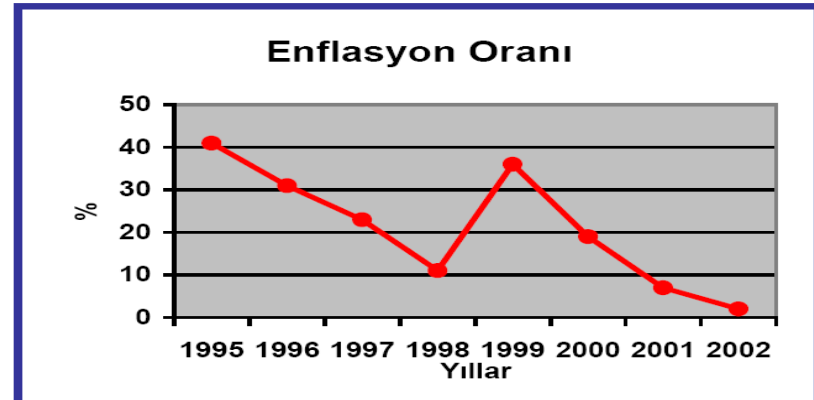
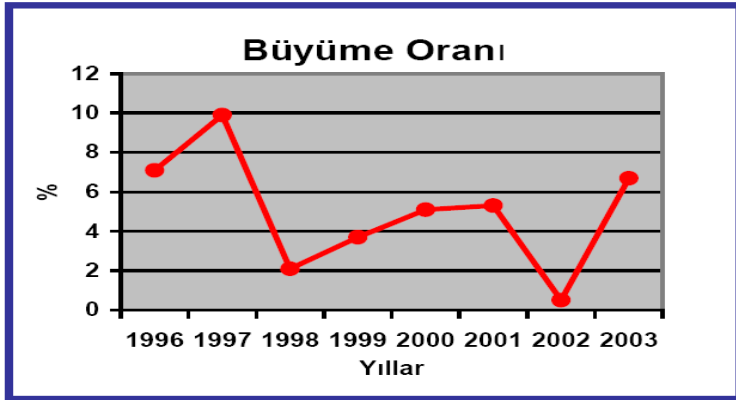
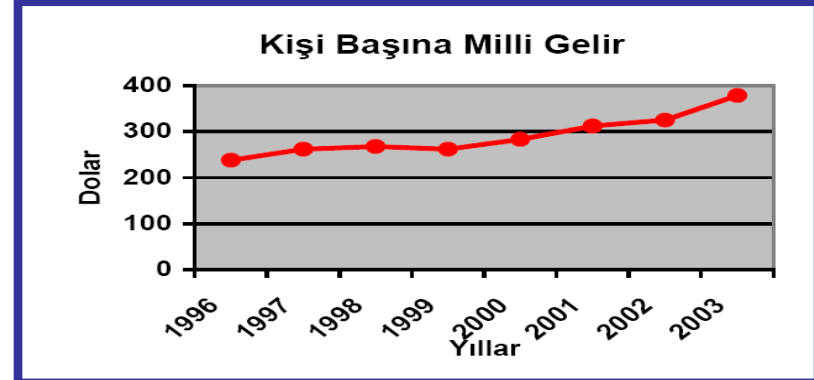
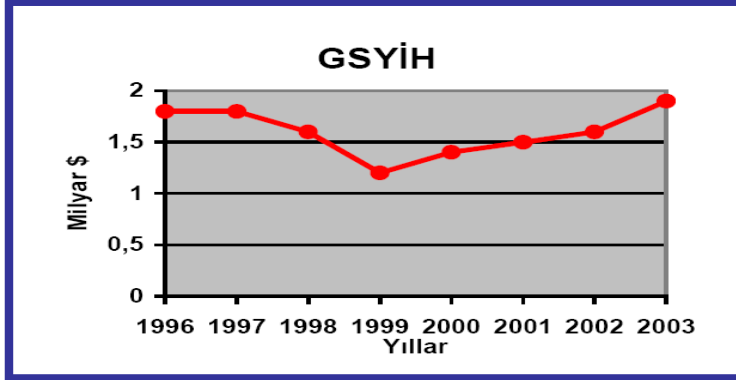
Genel Bilgiler

Resmi Adı	: Kırgız Cumhuriyeti
Yönetim Biçimi	: Cumhuriyet
Resmi Dili	: Kırgızca
Başkenti	: Bişkek
Yüzölçümü	: 198.500 km ²
Nüfusu	: 4,8 Milyon
Para Birimi	: Som
Para Birimi Paritesi	: 1 USD = 46,27 Som (2003 Ortalaması)
Dış Borç	: 1,2 Milyar Dolar
İş Gücü	: 1,7 Milyon
Enflasyon	: %2
Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar	: CIS, EBRD, ECO, FAO, IBRD, ILO, IMF, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, WHO, WTO

Temel Ekonomik Göstergeler*

Yıl	GSYİH (Milyar USD)	Kişi Başına Gelir(USD)	Büyüme Oranı (%)	Enflasyon Oranı (%)	İhracat (Milyon USD)	İthalat (Milyon USD)
1996	1,8	238	5,6	31	505	838
1997	1,8	262	9,9	23	631	646
1998	1,6	268	2,1	10	535	756
1999	1,2	262	3,6	36	454	842
2000	1,4	283	5,1	19	504	510
2001	1,5	312	5,3	7	476	554
2002	1,6	325	0,5	2	486	467
2003	1,9	379	6,7		590	673

* kaynak: EIU

KIRGIZİSTAN

Veriler	Değer (yıl)
Doğumdan itibaren yaşam süresi- erkek (yıl)	61 (2005)
Doğumdan itibaren yaşam süresi- kadın (yıl)	68 (2005)
Doğumdan itibaren sağlıklı yaşam süresi-erkek (yıl)	52 (2002)
Doğumdan itibaren sağlıklı yaşam süresi-kadın (yıl)	58 (2002)
Yetişkin ölüm oranı (15-60 Yaş arası) (binde)- erkek	311 (2005)
Yetişkin ölüm oranı (15-60 Yaş arası) (binde)- kadın	165 (2005)
Çocuk Ölüm Oranı (5 yaş altı ölüm oranı olasılığı) (binde)	67 (2005)
Toplam sağlık harcamasının GSYİH'ya oranı %	5,6 (2004)
Uluslararası dolar bazında kişi başına sağlık harcaması	102 (2004)
Toplam Nüfus	5.264.000 (2005)
Kişi Başına Düşen Brüt Milli Gelir	1.870 (2005)

KAZAKİSTAN ÜLKE PROFİLİ

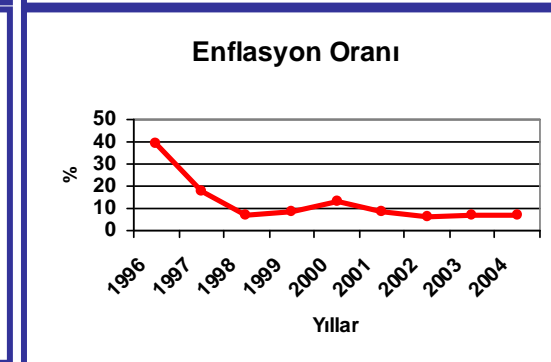
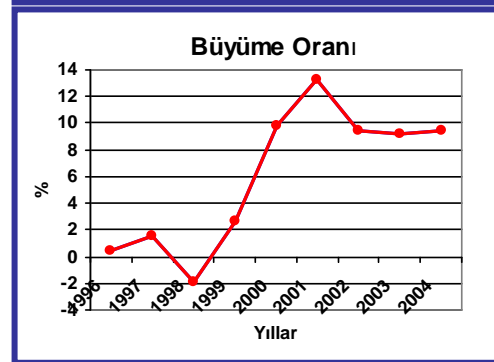
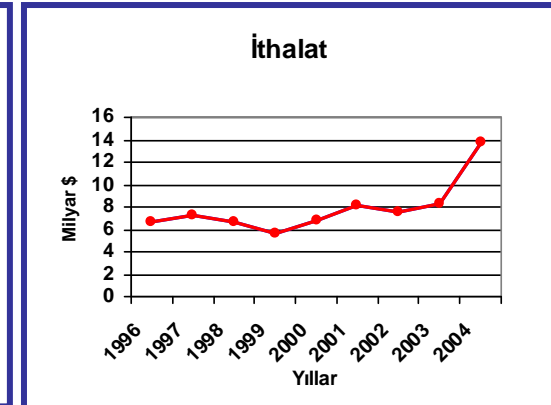
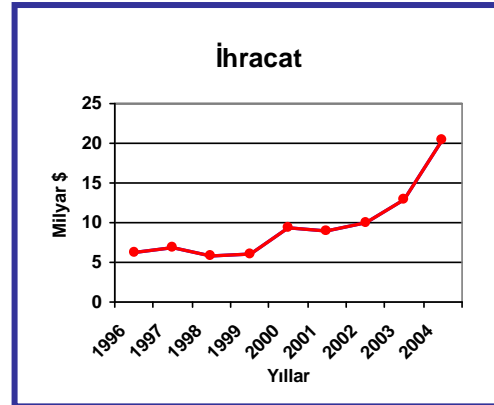
A) Genel Bilgiler

Resmi Adı	: Kazakistan
Yönetim Biçimi	: Cumhuriyet
Başkenti	: Astana
Başlıca Kentleri	: Astana, Almatı, Karaganda, Şimkent, Kızıl Orda
İdari Yapı	: 14 Bölge ve 3 Şehir
Devlet Başkanı	: Nursultan Nazarbayev (1 Aralık 1991'den beri)
Nüfusu	: 16.74 milyon (2003)
Yüzölçümü	: 2,717,300 km ²
Dili	: Kazakça, Rusça
Etnik Yapı	: Kazak (%53.4), Rus (%30), Ukraynalı (%3.7), Özbek (%2.5), Alman (%2.4), Uygur (%1.4), Diğer (%6.6)
Komşuları	: Rusya, Çin, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan
Para Birimi	: Tenge; 1 USD=138,37 Tenge (7 Nisan 2004 itibariyle)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
GSYİH (büyüme, %)	2.7	9.8	13.2	9.5	9,2	9,4
GSYİH (milyar \$)	16.9	18.3	22.4	24.4	29,8	
Sınai üretim (büyüme, %)	1.9	14.7	14.0	9.8	8,8	10,1
Enflasyon oranı (TÜFE, %)	8.4	13.2	8.4	6.0	6.5	6,9
İhracat (milyar \$)	5.9	9.3	9.0	10,0	12,9	20,5
İthalat (milyar \$)	5.645	6.848	8.224	7.646	8,327	13,8
Dış Borç (milyar \$)	6.105	6.664	6.900	6.400	3.073	27,1
Döviz Kuru (ort., 1 \$: Tenge)	119.5	142.1	146.7	153.3	149,3	136,0
Döviz Rezervleri (milyar \$)	1.479	1.594	1.997	2.555	4,236	

Temel Ekonomik Göstergeler

Başlıca Ekonomik Göstergelerdeki Gelişmeler

KAZAKİSTAN

Veriler	Değer (yıl)
Doğumdan itibaren yaşam süresi- erkek (yıl)	58 (2005)
Doğumdan itibaren yaşam süresi- kadın (yıl)	69 (2005)
Doğumdan itibaren sağlıklı yaşam süresi-erkek (yıl)	53 (2002)
Doğumdan itibaren sağlıklı yaşam süresi-kadın (yıl)	59 (2002)
Yetişkin ölüm oranı (15-60 Yaş arası) (binde)- erkek	437 (2005)
Yetişkin ölüm oranı (15-60 Yaş arası) (binde)- kadın	194 (2005)
Çocuk Ölüm Oranı (5 yaş altı ölüm oranı olasılığı) (binde)	31 (2005)
Toplam sağlık harcamasının GSYİH'ya oranı %	3,8 (2004)
Uluslararası dolar bazında kişi başına sağlık harcaması	264 (2004)
Toplam Nüfus	14.825.000 (2005)
Kişi Başına Düşen Brüt Milli Gelir	7.730 (2005)

MOĞOLİSTAN ÜLKE PROFİLİ

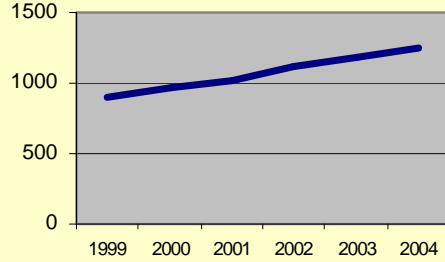
Genel Bilgiler (2004)

Resmi Adı	: Moğolistan
Yönetim Biçimi	: Parlamenter Demokrasi
Konuşulan Diller	: Moğolca (%90), Türkçe, Rusça
Başkenti	: Ulan Bator
Yüzölçümü	: 1.555.400 km ²
Nüfusu (2005 Temmuz tah.)	: 2.791.272 kişi
Okur-Yazar Oranı	: % 97,8
Para Birimi	: Tughrik
Para Birimi Paritesi	: 1 \$ = 1.187 Tughrik
Toplam Dış Borç	: 1,191 milyar \$
Toplam Rezervler (Altın Hariç-2003)	: 266,7 milyon \$
İş Gücü (2003)	: 1,488 milyon
İşsizlik Oranı (2003)	: % 6,7
Cari İşlemler Dengesi	: -112,2 milyon \$
Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar	: ARF (görüşme ortağı), AsDB, ASEAN (gözlemci), CP (geçici), EBRD, ESCAP, FAO, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICCT, ICFTU, ICRM, IDA, IFAD, IFC, IFRC, ILO, IMF, IMO, Interpol, IOC, ISO, ITU, MONUC, NAM, OPCW, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UPU, WCO, WHO, WIPO, WMO, WToO, WTO

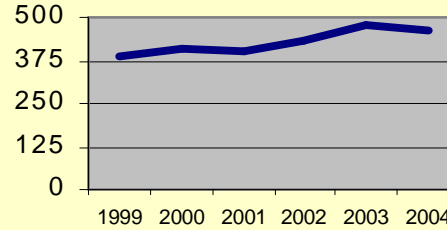
Temel Ekonomik Göstergeler

Yıl	GSYİH (Milyon \$)	Kişi Başına Gelir (\$)	Büyüme Oranı (%)	Enflasyon Oranı (%)	İhracat (Milyon \$)	İthalat (Milyon \$)
1997	960,8	400	4,0	36,7	568,5	453,1
1998	972,2	423	3,5	9,4	462,4	524,2
1999	905,5	384	3,2	7,6	454,3	510,7
2000	970,2	410	0,5	11,6	535,8	614,5
2001	1.016	401,5	1,1	8,0	521,5	637,7
2002	1.109	433	3,9	3,0	500,9	659
2003	1.188	476	5,3	4,7	600,2	787,3
2004	1.255*	459	5,6*	11	853,3	1.011,6

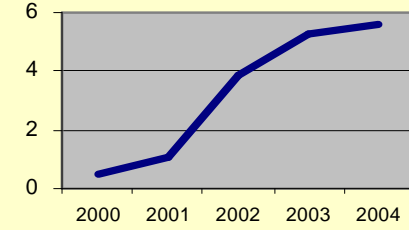
GSYİH (Milyon USD)

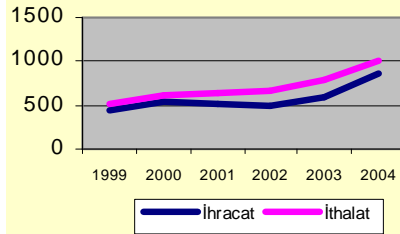
Kişi Başına GSYİH (\$)

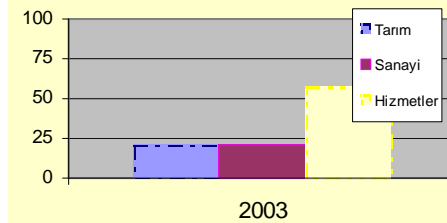
Büyüme Oranı (%)

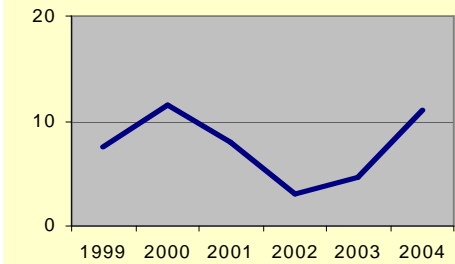
Dış Ticaret (Milyon USD)

2003 Yılı GSYİH'nın Sektörel Dağılımı (%)

Enflasyon (%)

MOĞOLİSTAN

Veriler	Değer (yıl)
Doğumdan itibaren yaşam süresi- erkek (yıl)	62 (2005)
Doğumdan itibaren yaşam süresi- kadın (yıl)	69 (2005)
Doğumdan itibaren sağlıklı yaşam süresi-erkek (yıl)	53 (2002)
Doğumdan itibaren sağlıklı yaşam süresi-kadın (yıl)	58 (2002)
Yetişkin ölüm oranı (15-60 Yaş arası) (binde)- erkek	304 (2005)
Yetişkin ölüm oranı (15-60 Yaş arası) (binde)- kadın	183 (2005)
Çocuk Ölüm Oranı (5 yaş altı ölüm oranı olasılığı) (binde)	49 (2005)
Toplam sağlık harcamasının GSYİH'ya oranı %	6,0 (2004)
Uluslararası dolar bazında kişi başına sağlık harcaması	141 (2004)
Toplam Nüfus	2.646.000 (2005)
Kişi Başına Düşen Brüt Milli Gelir	2.190 (2005)